

Sygn. akt III AUa 1417/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Joanna Baranowska (spr.)

Sędziowie: SSA Iwona Szybka

SSA Beata Michalska

Protokolant: st. sekr. sąd. Joanna Sztuka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 15 września 2015 r. w Ł.

sprawy **R. Z. (1)**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o emeryturę

na skutek apelacji R. Z. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 8 października 2014 r. sygn. akt VIII U 900/14

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1417/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 stycznia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił R. Z. (1) prawa do emerytury na podstawie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. jedn. Dz.U. z 2009r. nr 153, poz.1227 ze zm.) oraz § 2, 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.), ponieważ ubezpieczony do dnia 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Uznany przez organ rentowy okres pracy w szczególnych warunkach od 15.05.1995 r. do 30.11.1995 r., od 1.07.1996 r. do 30.12.1996 r., od 15.05.1997 r. do 21.11.1997 r., od 11.05.1998 r. do 31.12.1998 r. w PHU (...) wynosi łącznie 2 lata i 27 dni. Organ rentowy nie uwzględnił jako okresu pracy w szczególnych warunkach okresów od 2.01.1983 r. do 21.02.1995 r., od 24.02.1995 r. do 31.03.1995 r. (z wyłączeniem 5 dni za marzec 1995 r. z powodu braku wynagrodzenia oraz z wyłączeniem okresów niewykonywania pracy przebytych po dniu 14.11.1991 r., za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenie z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa) w Spółdzielni (...) wobec braków formalnych świadectwa pracy w szczególnych warunkach: zakład pracy powołując się na rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. nie wskazał zarządzenia resortowego. Zakład podał, że na podstawie dowodów dołączonych do wniosku – uzyskanych w wyniku przeprowadzonego postępowania przyjął za udowodnione okresy na dzień 1 stycznia 1999 r.: nieskładkowe w wymiarze 5 miesięcy i 20 dni, składkowe w wymiarze 25 lat, 4 miesięcy i 20 dni, co dało łączny staż pracy w wymiarze 25 lat, 10 miesięcy i 10 dni.

R. Z. (1) w odwołaniu od powyższej decyzji wnosił o jej zmianę i przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury podnosząc, że spełnił wszystkie wymagane prawem przesłanki wskazując, że organ rentowy niesłusznie odmówił zaliczenia do wymaganego 15-letniego okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych okresu jego zatrudnienia od 2.01.1983 r. do 21.02.1995 r. oraz od 24.02.1995 r. do 31.03.1995 r. w Spółdzielni (...) w B., gdzie pracował jako kierowca samochodów o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, zarzucając, że zakwestionowanie przez Zakład w/w okresu z uwagi na braki formalne świadectwa pracy jest dla niego krzywdzące zwłaszcza, że zakład pracy uległ likwidacji i wnioskodawca nie ma żadnej możliwości konwalidowania tego braku. Podkreślił, że stanowisko zajęte przez organ rentowy oznacza, że o kwalifikacji pracy, którą wykonywał przez kilkanaście lat decyduje to, czy świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych spełnia wymogi formalne, co nie ma uzasadnienia w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Stwierdził, że ZUS w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji sam sobie przeczy, gdyż jednocześnie uznał za wykonywaną w szczególnych warunkach pracę od 15.05.1995 r. do 31.1998 r. (z odpowiednimi przerwami) w PHU (...) mimo, iż wystawione przez tego pracodawcę świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych ma niemal identyczną treść jak świadectwo wystawione przez Spółdzielnię (...) w B.. Ponadto wskazał, że nie zgadza się z odliczeniem wszystkich okresów przerw w wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych w obu tych zakładach pracy, gdyż odliczenie to nie wynika z przepisów w/w rozporządzenia. Wyjaśnił, że w obu tych firmach wykonywał swoje obowiązki pracownicze w sposób zorganizowany i ciągły, przerwa w pracy związana z jego chorobą po dniu 14.11.1991 r. wynikała zaś bezpośrednio z wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Dodał, że ZUS dokonując obliczenia wymaganego okresu wykonywania przez wnioskodawcę pracy w warunkach szczególnych pominął treść § 19 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Argumentował, że w okresie od 11.11.1974 r. do 31.12.1976 r. był zatrudniony w Państwowym Ośrodku (...) w B. jako mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych, gdzie pracował w charakterze pomocnika spawacza, a jego praca polegała na spawaniu elektrycznym. Wyjaśnił, że obsługiwał urządzenia podstawowe i spawalnicze w spawalni rur. Wskazał, że zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 maja 1979 r. w sprawie pierwszej kategorii zatrudnienia była to także praca w szczególnych warunkach. Podał, że zakład pracy realizował zamówienia dla przemysłu metalowego, wyjaśniając, że zakład ów nie istnieje już od ok. 25 lat, nie ma następcy prawnego i w związku z tym nie ma możliwości załączenia dokumentów poświadczających jego zatrudnienie w tym charakterze.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie i wskazał, że zaskarżoną decyzją nie zaliczono wnioskodawcy okresu zatrudnienia od 11.11.1974 r. do 31.12.1976 r. w Państwowym Ośrodku (...) w B. do stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, gdyż za ten okres ubezpieczony nie złożył stosownego świadectwa pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Organ rentowy wyjaśnił, że odmówił przyznania emerytury wnioskodawcy ponieważ ubezpieczony na wymagane 15 lat pracy wykonywanej w warunkach szczególnych udokumentował jedynie 2 lata i 27 dni (po wyłączeniu okresu niewykonywania pracy od 30.08.1995 r. do 19.10.1995 r. z powodu choroby). Wyjaśnił też, że zaliczył do pracy w szczególnych warunkach zatrudnienie w zakładzie prywatnym od 15.05.1995 r. do 30.11.1995 r., od 1.07.1996 r. do 30.12.1996 r., od 15.05.1997 r. do 21.11.1997 r., od 11.05.1998 r. do 31.12.1998 r. w PHU (...). Do zatrudnienia w warunkach szczególnych ZUS nie uwzględnił okresu pracy w Spółdzielni (...) od 2.01.1983 r. do 21.02.1995 r., od 24.02.1995 r. do 31.03.1995 r. (z wyłączeniem pięciu dni za marzec 1995 r. z powodu braku wynagrodzenia oraz z wyłączeniem okresów niewykonywania pracy przebytych po dniu 14.11.1991 r., za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa z uwagi na treść art. 32 ust. 1 a pkt 1 ustawy emerytalnej). Organ rentowy podał, że nie uwzględniono okresu pracy w Spółdzielni (...) bowiem świadectwo pracy w warunkach szczególnych z dnia 31.03.1995 r. zawiera barki formalne, tj. zakład pracy powołuje się na rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. nie wskazując zarządzenia resortowego. Dodał, że Spółdzielnia (...) jako jednostka gospodarki społecznej (j.g.u.) powinna wskazać zarządzenie resortowe w treści świadectwa w szczególnych warunkach w odróżnieniu od przedsiębiorstwa (...), które może powoływać wyłącznie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

W dniu 16 września 2014 r. wnioskodawca złożył pismo procesowe, w którym wyjaśnił, że był zatrudniony w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w J. w okresie od 4.09.1978 r. do 31.12.1982 r. na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony, a członkiem tej Spółdzielni został w dniu 3.10.1979 r., przy czym stosunek pracy z tym

pracodawcą nie został jednak rozwiązany. Argumentował, że ze wszystkich dokumentów pracowniczych wynika, że między ubezpieczonym a Rolniczą Spółdzielnią Produkcyjną został nawiązany stosunek pracy i jego strony przez cały czas zatrudnienia ubezpieczonego tak traktowały stosunek prawny między zakładem pracy a pracownikiem (np. dokument z dnia 1.10.1982 r., gdzie zawarto stwierdzenie, że pozostałe warunki umowy o pracę pozostają bez zmian oraz pismo z dnia 3.08.1982 r., z którego wynika, że zakład pracy nie rozwiąże umowy o pracę w najbliższym terminie na zasadzie porozumienia stron). Wskazał, że także ubezpieczony pismem z dnia 31.07.1982 r. do Zarządu Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej zwracał się o rozwiązanie z nim umowy o pracę, Zarząd Spółdzielni zaś nie wyraził na to zgody, co oznacza, że stosunek między ubezpieczonym a zakładem pracy miał cechy podległości służbowej i hierarchicznego podporządkowania. Wskazał, że w tym kontekście należy uznać, że nawiązanie stosunku członkostwa w spółdzielni produkcyjnej miało wyłącznie charakter czysto formalny, dodając, że samo formalne nawiązanie stosunku członkostwa bez zamiaru jego faktycznej realizacji i bez możliwości korzystania z uprawnień przyznanych członkom spółdzielni może skutkować ustaleniem pracowniczego charakteru zatrudnienia w spółdzielni. Wywodził, że bezzasadne byłoby uznanie, że świadczył pracę w ramach stosunku cywilno – prawnego i że w związku z tym nie może być uznany za pracownika w rozumieniu art. 2 kp. Powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego argumentował, że jeżeli w treści stosunku prawnego łączącego strony przeważają cechy charakterystyczne dla stosunku pracy określone w art. 22 § 1 k.p. to mamy do czynienia z zatrudnieniem na podstawie stosunku pracy bez względu na nazwę zawartą przez strony umowy. Wniósł o zaliczenie okresu pracy od 4.09.1978 r. do 31.12.1982 r. w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w J. jako pracy świadczonej na podstawie umowy o pracę. Dodał, że uprawnienia do prowadzenia pojazdami ciężarowymi o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony uzyskał od 14.05.1982 r. a pracę w w/w zakładzie pracy w charakterze kierowcy samochodu ciężarowego rozpoczął od czerwca 1982 r., a w dniu 31.07.1982 r. zwracał się o rozwiązanie stosunku pracy do Zarządu Spółdzielni w celu podjęcia zatrudnienia w charakterze kierowcy samochodów ciężarowych o ładowności pow. 3,5 tony w Spółdzielni (...) w B., na co pracodawca nie wyraził zgody. Dodał, że od 1 października 1982 r. zmiana stanowiska jego pracy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w J. została uwidoczniła w dokumencie datowanym na 1 października 1982 r. W konsekwencji wniósł o uznanie okresu pracy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w J. od dnia 1 czerwca 1982 r. do 31 grudnia 1982 r. w charakterze kierowcy samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony za pracę wykonywaną w warunkach szczególnych. Ponadto, powołując się na orzecznictwo, wniósł o doliczenie do okresu pracy w warunkach szczególnych okresów niezdolności do pracy z powodu choroby lub opieki w czasie kiedy był zatrudniony w Spółdzielni (...) w B., gdyż wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 r. określonego w art. 184 ustawy emerytalnej okresu wykonywania pracy w warunkach szczególnych wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1 a pkt 1 tej ustawy obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 r. Konkludował, że okres świadczenia pracy przez ubezpieczonego w szczególnych warunkach na dzień 1 stycznia 1999 r. wynosi 15 lat i 6 dni (nawet bez wliczania okresu jego zatrudnienia w szczególnych warunkach w Państwowym Ośrodku (...) w B. w charakterze spawacza).

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 8 października 2014r. w sprawie sygn. akt VIII U 900/14 Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w tak ustalonym stanie faktycznym:

R. Z. (1) (urodzony w dniu (...)) dnia 25 listopada 2013 r. złożył wniosek o emeryturę. Wiek 60 lat ukończył w dniu (...)r. Nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Udowodnił przed organem rentowym, że do dnia 31.12.1998r. posiada okres składkowy i nieskładkowy w rozmiarze przekraczającym 25 lat (okresy nieskładkowe w wymiarze 5 miesięcy i 20 dni, a okresy składkowe w wymiarze 25 lat, 4 miesięcy i 20 dni). Uznany przez organ rentowy okres zatrudnienia w PHU (...) jako bezsporny staż pracy wykonywanej w szczególnych warunkach od 15.05.1995 r. do 30.11.1995 r., od 1.07.1996 r. do 30.12.1996 r., od 15.05.1997 r. do 21.11.1997 r., od 11.05.1998 r. do 31.12.1998 r. wynosi łącznie 2 lata i 27 dni.

Zaskarżoną decyzją z dnia 24 stycznia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił R. Z. (1) prawa do emerytury na podstawie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. jedn. Dz.U. z 2009r. nr 153, poz.1227 ze zm.) oraz § 2, 4 rozporządzenia Rady Ministrów

z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.), ponieważ ubezpieczony do dnia 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Organ rentowy nie uwzględnił jako okresu pracy w szczególnych warunkach okresów od 2.01.1983 r. do 21.02.1995 r., od 24.02.1995 r. do 31.03.1995 r. (z wyłączeniem 5 dni za marzec 1995 r. z powodu braku wynagrodzenia oraz z wyłączeniem okresów niewykonywania pracy przebytych po dniu 14.11.1991 r., za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenie z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa) w Spółdzielni (...) wobec braków formalnych świadectwa pracy w szczególnych warunkach: zakład pracy powołując się na rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. nie wskazał zarządzenia resortowego. Wnioskodawca legitymuje się wykształceniem zawodowym, w dniu 24 czerwca 1972 r. ukończył (...) Szkołę Zawodową w K. w zawodzie mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych. R. Z. (1) w okresie od 11 listopada 1974 r. do 31 grudnia 1976 r. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Państwowym Ośrodku (...) w B., początkowo na stanowisku mechanika ciągnikowego, a później montera mechanika silników spalinowych. Zgodnie z angażami z dnia 5.11.1974 r. i z dnia 1.02.1975 r. pracował na stanowisku mechanika w warsztacie, a zgodnie z angażami z dnia 1.02.1976 r. i z dnia 2.08.1976 r. oraz z pisemnym upomnieniem z 17.11.1976 r. na stanowisku montera mechanika silników spalinowych, przy czym w świadectwie pracy z dnia 4.02.1977 r. podano, że było to ostatnio zajmowane przez R. Z. (2) stanowisko. W dniach 10, 11 i 15 listopada 1976 r. nie stawiał się do pracy, a w dniach 13 i 16 listopada 1976 r. nie pracował w pełnym wymiarze czasu pracy jaki go obowiązywał, ponieważ rozpoczął pracę z opóźnieniem za co udzielono mu upomnienia. Wnioskodawca w początkowym okresie zatrudnienia w Państwowym Ośrodku (...) w B. w charakterze mechanika pracował przez ok. 8 miesięcy na hali, w której mieściła się kuźnia i spawalnia, gdzie wykonywał czynności przy naprawie ciągników, co czasem wymagało od niego także wykonywania czynności pomocniczych przy spawaniu elektrycznym tzn. przynosił i podtrzymywał spawaczowi elementy do spawania. Otrzymywał dodatek za pracę w warunkach szkodliwych. Później wykonywał już wyłącznie pracę mechanika.

W okresie od 1 kwietnia 1977 r. do 3 września 1978 r. R. Z. (1) był zatrudniony w Spółdzielni Kółek Rolniczych w J. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku montera ciągnikowego. Zgodnie z dokumentem prawa jazdy kategorii A, B1, B, C, BE, CE wydanym w dniu 6 grudnia 2013 r. przez Starostę B. – posiada uprawnienia do prowadzenia pojazdów powyżej 3,5 tony od dnia 14 maja 1982 r. Od dnia 4 września 1978 r. ubezpieczony był zatrudniony na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w J. w pełnym wymiarze czasu pracy jako mechanik. Od dnia 3 października 1979 r. stał się członkiem Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w J. i jako jej członek pracował w w/w spółdzielni do 31 grudnia 1982 r. początkowo jako mechanik w okresie od 3 października 1979 r. do 30 września 1982 r., a następnie jako kierowca w okresie od 1 października 1982 r. do 31 grudnia 1982 r. Jako kierowca kierował samochodami o ładowności powyżej 3,5 tony marki S. 200. Pracując jako kierowca na polecenie prezesa Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej odwołujący zawoził go na spotkania samochodem marki T.. Odwołujący nie pełnił żadnej funkcji w zarządzie przedmiotowej Spółdzielni. W spornym okresie zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w J. wnioskodawca był wynagradzany na podstawie dniówek obrachunkowych.

R. Z. (1) od 2 stycznia 1983 r. został zatrudniony w Spółdzielni (...) Oddział w B. (późniejsza nazwa Spółdzielnia (...) w B.) na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy, na którym pracował aż do rozwiązania na mocy porozumienia stron stosunku pracy z w/w pracodawcą w dniu 21 lutego 1995 r. W okresie zatrudnienia w przedmiotowej Spółdzielni (...) otrzymał po dniu 14.11.1991 r. zasiłek chorobowy w dniach: 15.01.1992 r. – 18.01.1992 r., 13.10.1992 r. – 17.10.1992 r., 22.10.1992 r. – 26.10.1992 r., 27.10.1992 r. – 29.10.1992 r., 3.08.1993 r. – 11.08.1993 r., 12.08.1993 r. – 20.08.1993 r., 22.11.1993 r. – 26.11.1993 r., 1.12.1993 r. – 11. (...). – opieka, 12.12.1993 r. – 17.12.1993 r. – opieka, 18.12.1993 r. – 31.12.1993 r. – opieka, 25.03.1994 r. – 29.03.1994 r., 15.04.1994 r. – 22.04.1994 r., 24.05.1994 r. – 28.05.1994 r., 29.05.1994 r. – 30.05.1994 r., 31.05.1994 r. – 4.06.1994 r., 3.01.1995 r. – 6.01.1995 r., 7.01.1995 r. – 14.01.1995 r., 21.01.1995 r. – 31.01.1995 r. Następnie R. Z. (1) został ponownie zatrudniony w Spółdzielni (...) w B. na podstawie umowy o pracę z dnia 24 lutego 1995 r. na czas określony od 24 lutego 1995 r. do 31.03.1995 r. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego w pełnym wymiarze czasu pracy. W całym okresie zatrudnienia w Spółdzielni (...) w B. wnioskodawca pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, często też w nadgodzinach, wyłącznie jako kierowca samochodów ciężarowych o

ładowności powyżej 3,5 tony. W Spółdzielni były samochody –wywrotki, S. (...), S. (...). Baza Spółdzielni mieściła się w B., a rozładunki były w R. - wnioskodawca jeździł do R., aby odebrać towar. Skarżący pracując jako kierowca samochodu ciężarowego o całkowitej masie powyżej 3,5 tony kierował wywrotką marki S. 250. Nie wykonywał w tym czasie innych czynności. W Spółdzielni był warsztat, gdzie pracowali mechanicy, którzy wykonywali naprawy w samochodach ciężarowych. W świadectwie pracy z dnia 31.03.1995 r. Spółdzielnia (...) w B. podała, że w okresie od 24 lutego 1995 r. do 31 marca 1995 r. R. Z. (1) był zatrudniony w w/w zakładzie pracy w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego, przy czym wskazano, że w okresie od 1 marca 1995 r. przez 5 dni był niezdolny do pracy – bez wynagrodzenia. Ponadto odwołujący otrzymał dwa świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach wystawione w dniu 31 marca 1995 r. przez Spółdzielnię (...) w B., w których potwierdzono, iż:

- w okresie od 2 stycznia 1983 r. do 21 lutego 1995 r. był zatrudniony w w/w zakładzie pracy i w tym okresie od 2 stycznia 1983 r. do 21 lutego 1995 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace kierowcy samochodowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony wymienionym w wykazie A dziale VIII pkt 2 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze /Dz.U. nr 8 poz. 43 z 1983 r./,

- w okresie od 24 lutego 1995 r. do 31 marca 1995 r. był zatrudniony w w/w zakładzie pracy i w tym okresie od 24 lutego 1995 r. do 31 marca 1995 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace kierowcy samochodowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony wymienionym w wykazie A dziale VIII pkt 2 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze /Dz.U. nr 8 poz. 43 z 1983 r./

Wnioskodawca otrzymał świadectwo wykonania prac w szczególnych warunkach wystawione w dniu 30 września 2004 r. przez Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowe (...), w którym potwierdzono, że był zatrudniony w w/w zakładzie pracy: od 15.05.1995 r. do 30.11.1995 r., od 1.07.1996 r. do 30.12.1996 r., od 15.05.1997 r. do 21.11.1997 r., od 11.05.1998 r. do 30.09.2004 r. i w tych okresach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace kierowcy samochodowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony wymienionym w wykazie A dziale VIII pkt 2 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze /Dz.U. nr 8 poz. 43 z 1983 r./ Odwołujący w okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Produkcyjno – Handlowym (...) przebywał na zwolnieniu lekarskim z powodu choroby otrzymując zasiłek chorobowy w okresie od 30.08.1995r. do 19.10.1995 r.

Przytoczony stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie zeznań świadków, którzy wyjaśnili na czym konkretnie polegała praca skarżącego w badanych okresach, częściowo na podstawie zeznań wnioskodawcy, ale jedynie w takim zakresie w jakim tworzą spójną, logiczną całość z treścią złożonych dokumentów znajdujących się w zachowanych aktach pracowniczych ze spornych okresów zatrudnienia. W szczególności odnosząc się do okresu pracy w (...) w B. Sąd Okręgowy zważył, że w zachowanej dokumentacji pracowniczej nie ma żadnego dokumentu, z którego można by wywieść, że skarżący pracował jako spawacz w tym zakładzie pracy, ale wyłącznie jako mechanik. Świadkowie zeznali, że wnioskodawca faktycznie pracował w początkowym okresie zatrudnienia w (...) na hali, gdzie było także wykonywane spawanie elektryczne. Nawet jeśli uznać, że wnioskodawca faktycznie w początkowym okresie pracował na hali spawalniczej, to nie był zatrudniony w charakterze spawacza, ale mechanika, jak sam zeznał zdarzało się, że wykonywał jakieś czynności pomocnicze przy spawaniu, ale nie ma żadnych podstaw do tego by uznać, że zaprezentowane przed Sądem dowody wykazały, że w tym czasie pracował w pełnym wymiarze godzin wyłącznie przy wykonywaniu prac przy spawaniu. Zeznania świadków nie poparte zgromadzonymi w sprawie dokumentami z okresu pracy w (...), co do wykonywania prac przy spawaniu przez skarżącego tym samym nie mogły stanowić samodzielnej podstawy do zaliczenia ubezpieczonemu spornego okresu tej pracy jako okresu pracy w warunkach szczególnych. Pomiędzy świadectwem pracy ubezpieczonego oraz dokumentacją pracowniczą a dowodami ze źródeł osobowych tj. zeznań świadków A. S. i K. S., występują zasadnicze rozbieżności, podważające fakt, iż w spornych okresach R. Z. (1)

stale i w pełnym wymiarze czasu pracy świadczył pracę w warunkach szczególnych przy spawaniu, skoro w jego aktach osobowych z okresu pracy w (...) nie ma ten temat jakiegokolwiek wzmianki, ale wynika wręcz wprost przeciwnie, że pracował w warsztacie od początku jako mechanik, a później jako monter – mechanik silników spalinowych. Stanowisko mechanika widnieje w angażu o przyjęciu pracownika z dnia 5.11.1974 r. oraz w angażu z dnia 1.02.1975 r. a także w świadectwie pracy z dnia 4.02.1977 r. Sąd Okręgowy dał wiarę zeznaniom świadków i odwołującego, że w początkowym okresie pracę wykonywał na hali, gdzie odbywało się spawanie, co nie przesądza jednak, że wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Sąd Okręgowy podkreślił, że nie jest dopuszczalne uwzględnianie przy ustalaniu okresów pracy w szczególnych warunkach pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika, przez co tak zatrudniony nie spełniał koniecznego warunku dla uzyskania wcześniejszych uprawnień emerytalnych, jakim było stale wykonywanie pracy szkodliwej w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na zajmowanym stanowisku pracy. Odwołujący na hali gdzie odbywało się spawanie świadczył pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia (uciążliwych), niemniej pracy w warunkach szkodliwych nie można utożsamiać z pracą w warunkach szczególnych. Istotą jest to, że nawet jeśli uznać, że wnioskodawca faktycznie pracował również jako mechanik przy wykonywaniu czynności pomocniczych dla spawacza to czas pracy był dzielony, i chociaż prace mechanika na hali spawalniczej mogą się wiązać częściowo z wykonywaniem pracy pomocnika spawacza, to ta ostatnia nie była wykonywana w pełnym wymiarze czasu pracy przez skarżącego i dlatego nie mogła być uznana za wykonywana w warunkach szczególnych, gdyż rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. wymienia tylko prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowo wodorowym. Lektura zachowanych akt osobowych z okresu zatrudnienia w (...) nie daje podstaw do tego by uznać, że w ogóle skarżący w początkowym okresie faktycznie takie prace wykonywał. Sąd miał na uwadze, że nie jest przesądzająca sama nazwa stanowiska pracy podana w świadectwie pracy, ponieważ świadectwo to podlega weryfikacji co do zgodności z prawdą w kontekście całokształtu materiału dowodowego. Dla celów ustalenia pracy w warunkach szczególnych znaczenie ma zatem nie nazewnictwo zajmowanych stanowisk, lecz faktyczne ich zajmowanie. Wyrażając taki pogląd Sąd wskazał, że z szeregu dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy z okresu pracy w (...) (angaży, upomnień, świadectwa pracy) konsekwentnie wynika, iż ubezpieczony był zatrudniony na stanowisku mechanika, a później monter – mechanik silników spalinowych i na takim stanowisku faktycznie pracował, wykonując być może też prace spawalnicze (jak zeznali świadkowie i wnioskodawca), ale na pewno także szereg innych prac z racji zatrudnienia w charakterze mechanika, co nie mogło prowadzić do wniosku, że ubezpieczony pracę spawacza wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Nie można, zdaniem Sądu przyjąć, aby przez cały czas pracy ubezpieczonego w (...) w B. stanowisko było określane błędnie, w tym niezgodnie z obowiązującymi przepisami, w sytuacji, gdyby ubezpieczony faktycznie w początkowym okresie wykonywał tylko prace spawalnicze. Zdaniem Sądu, nie wykonywał on wyłącznie prac spawalniczych, w którym występowało spawanie elektryczne, co odpowiadać miało stanowisku pracy wymienionym w wykazie A Dziale XIV rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze pod pozycją 12. Jeżeli się przy tym uwzględni, że także w świadectwie pracy wystawionym ubezpieczonemu z dnia 7.02.1977 r. wynika, że ubezpieczony wykonywał początkowo pracę na stanowisku mechanika, a taki właśnie charakter pracy znajduje potwierdzenie w dokumentacji pracowniczej, to nie było podstaw do przyjęcia, że ubezpieczony wykonywał prace tylko i wyłącznie jako spawacz, czy też pomocnik spawacza w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Oceniając materiał dowodowy dotyczący okresu zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej tj. akta osobowe i zeznania świadków oraz wnioskodawcy Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że od momentu, gdy wnioskodawca zgodnie z podpisaną przez niego deklaracją członkowską stał się członkiem tej spółdzielni, tj. od dnia 3 października 1979 r. przez cały pozostały okres nie świadczył pracy w ramach pracowniczego zatrudnienia i dlatego jego praca w charakterze kierowcy samochodów ciężarowych od dnia 1 października 1982 r. do 31 grudnia 1982 r. nie mogła zostać zaliczona do stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. O tym, że wnioskodawca nie pozostawał w stosunku pracy świadczy nie tylko dokument o przystąpieniu w charakterze członka do tej spółdzielni, ale także dokument „zaświadczenie o pracy” wystawiony przez Rolniczą Spółdzielnię Produkcyjną w J. w dniu 3 stycznia 1983 r., który jest drukiem wyplenionym pismem ręcznym, a na którym wystawca skreślił tytuł „świadectwo pracy” i

wpisał właśnie „zaświadczenie o pracy”. Zdaniem Sądu Okręgowego był to zabieg celowy, skoro do wystawienia tego dokumentu posłużył gotowy formularz. Poza tym z zeznań świadków i wnioskodawcy wynika w sposób jednoznaczny, że skarżący był członkiem Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej. Nie ma znaczenia, że formalnie nie wydano dokumentu o rozwiązaniu stosunku pracy z w/w Spółdzielnią z momentem, gdy wnioskodawca stał się jej członkiem. Sama okoliczność, że skarżący nie pełnił żadnej funkcji w zarządzie nie zmienia faktu, że był on od 3 października 1979 r. członkiem tej spółdzielni. Wnioskodawca zeznał, że pracując w charakterze kierowcy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w J. wykonywał polecenia prezesa tej spółdzielni w związku z czym w ramach swojej pracy zawoził go na umówione spotkania samochodem marki T., który nie jest pojazdem samochodowym o ładowności powyżej 3,5 tony, a zatem nie świadczył wyłącznie pracy kierowcy samochodu ciężarowego o masie przekraczającej 3,5 tony, co również – nawet zupełnie hipotetycznie przyjmując, że pozostawał w stosunku pracy (choć brak podstaw do tego) - nie pozwalałoby zaliczyć tej pracy do stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W ocenie Sądu Okręgowego, wnioskodawca w całym okresie zatrudnienia w Spółdzielni (...) w B. pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako kierowca samochodu ciężarowego o ładowności przekraczającej 3,5 tony wskazując, że świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z tego okresu miało braki formalne, to jednak pracodawca również potwierdził, że wnioskodawca wykonywał w/w pracę i że była to praca w warunkach szczególnych. Dając wiarę zeznaniom świadków W. P. i J. P., Sąd Okręgowy zważył, iż nie są to osoby zainteresowane rozstrzygnięciem sprawy na korzyść którejkolwiek ze stron, a przy tym są to osoby, które w tym samym czasie pracowały razem z wnioskodawcą w tym samym zakładzie pracy i niewątpliwie mają oni wiedzę na temat czym faktycznie zajmował się skarżący.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za bezzasadne, co skutkowało jego oddaleniem i poczynił następujące rozważania:

Przytaczając treść art.184 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.jedn. Dz.U. z 2009r. nr 153 poz.1227 ze zm.) Sąd Okręgowy uznał, że niesporne jest, że wnioskodawca osiągnął wiek emerytalny 60 lat po 31.12.2008r., nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego i rozwiązał stosunek pracy, udowodniony przez niego okres składkowy i nieskładkowy przekracza 25 lat. Organ rentowy uznał, że ubezpieczony nie posiada wymaganego okresu w pracy szczególnych warunkach, przy czym jako bezsporny przyjął jego staż pracy w okresach od 15.05.1995 r. do 30.11.1995 r., od 1.07.1996 r. do 30.12.1996 r., od 15.05.1997 r. do 21.11.1997 r., od 11.05.1998 r. do 31.12.1998 r. w PHU (...) przyjmując, że wynosi łącznie 2 lata i 27 dni. Analizując zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd uznał, że ubezpieczony nie wykazał, że w dniu 01.01.1999r. posiadał wymagany okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Dotychczasowymi przepisami były przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8 poz.43 ze zm.), które w § 4 ust.1 stanowiły, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Uznany przez organ rentowy okres pracy w szczególnych warunkach wynosi 2 lata i 27 dni. Zgromadzony materiał dowodowy nie pozwolił w ocenie Sądu Okręgowego uznać, że w początkowym okresie zatrudnienia w (...) wykonywał prace przy spawaniu elektrycznym stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, co odpowiadać miało stanowisku pracy wymienionym w wykazie A Dziale XIV rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze pod pozycją 12. Był zatrudniony w charakterze mechanika, w dokumentacji osobowej brak jakiegokolwiek dokumentu, że pracował przy spawaniu, a zeznania świadków mogą co najwyżej stanowić podstawę, że pracował w początkowym okresie na hali, gdzie odbywało się spawanie elektryczne, ale wobec treści dokumentów, z których wynika, że pracował jako

mechanik, nie można przyjąć, że stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował jako pomocnik spawacza przy spawaniu elektrycznym.

Odnośnie uznania za okres pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w J., Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawca pracował jako kierowca samochodów ciężarowych o ładowności powyżej 3,5 tony tj. od 1.10.1982 r. do 31.12.1982 r., mimo iż – jak wynika z deklaracji członkowskiej - od dnia 3 października 1979 r. stał się członkiem w/w spółdzielni. Poza tym Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w J. wystawiła jedynie zaświadczenie nie zaś świadectwo pracy po zakończeniu stosunku prawnego jaki łączył go wnioskodawcą. Nie wątpliwie skarżący na początku był pracownikiem tej spółdzielni, ale zdaniem Sądu z chwilą, gdy został jej członkiem nie można już zasadnie wywodzić, że stosunek pracy trwał nadal. Ze spójnych, wiarygodnych i obiektywnych w ocenie Sądu zeznań świadków W. C. i G. P. i samego odwołującego wynika, że wnioskodawca został przyjęty w poczet członków spółdzielni. Ubezpieczony jeszcze przed przejściem przez spółdzielnię pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako mechanik. Z dokumentu w postaci deklaracji członkowskiej wynika, że skarżący został przyjęty w poczet członków od 3.10.1979r. i jako członek pracował w spółdzielni do 31.12.1982r. Był wynagradzany według dniówek obrachunkowych. Z zeznań w/w świadków wynika, że w okresie od momentu, gdy zaczął pracować jako kierowca wykonywał w ramach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace kierowcy samochodu ciężarowego o ładowności 3,5 tony. Skarżący zaś zeznał, że oprócz tej pracy w okresie jego członkostwa w spółdzielni jako kierowca wykonywał też inne polecenia prezesa tej spółdzielni np. zawoził go na spotkania samochodem marki T., co przeczy również temu, iż przez cały czas wykonywał wyłącznie pracę kierowcy samochodów ciężarowych o ładowności powyżej 3,5 tony. Sąd Okręgowy podniósł, że zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17.02.1961r. o spółdzielniach i ich związkach (Dz.U. nr 12 poz.61 ze zm.) przedmiotem gospodarczej działalności rolniczej spółdzielni produkcyjnej było prowadzenie wspólnego gospodarstwa rolnego w oparciu o osobistą pracę członków, a zdolny do pracy członek spółdzielni miał prawo i obowiązek pracować w spółdzielni w zakresie ustalonym przez statut (art.95 § 1 i art. 113 ustawy). Przytoczył wyrok z dnia 22.12.1972r., sygn. II CR 543/72 (OSNC 1973/9/163), w którym Sąd Najwyższy stwierdził, że art.113 ustawy z dnia 17 lutego 1961r. o spółdzielniach i ich związkach (Dz.U. nr 12 poz.61) statuuje swoisty stosunek prawny, odmienny zarówno od pracowniczego jak i spółdzielczego stosunku pracy, mianowicie stosunek wynikający z prawa i obowiązku członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej wykonywania pracy w tej spółdzielni w zakresie ustalonym przez statut lub uchwałę walnego zgromadzenia. Do tego stosunku prawnego przepisy o spółdzielczym stosunku pracy nie mają zastosowania, stosują się natomiast do niego – jeżeli nic innego nie wynika z przepisów ustawy o spółdzielniach i ich związkach lub statutu spółdzielni – przepisy kodeksu cywilnego. Powyższy pogląd Sąd Najwyższy podtrzymał w uzasadnieniu uchwały z dnia 6.03.1981r., sygn. III CZP 7/81 (OSNC 1981/8/146), gdzie stwierdził, iż ustawodawca przyjął, że prawa i obowiązki stron, związane z wykonywaniem przez członków pracy na rzecz spółdzielni mieszczą się w treści samego członkostwa i, stanowiąc integralny składnik, powstają nie na podstawie zawarcia spółdzielczej umowy o pracę, lecz z mocy samego cywilnoprawnego stosunku członkostwa (art.113 i nast. ustawy). To zaś wyklucza możliwość oceny praw i obowiązków stron w świetle powszechnego ustawodawstwa pracy i wskazuje, że o zakresie, rozmiarze i sposobie wykonywania pracy przez członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych, tudzież o treści ich uprawnień z tym związanych decydują przepisy prawa o spółdzielniach oraz postanowienia statutu. W wyroku z 21.01.2005r. sygn. I UK 142/04 (OSNP 2005/17/272) Sąd Najwyższy stwierdził, że praca w charakterze członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej nie daje prawa do przejścia na emeryturę w wieku niższym niż podstawowy wiek emerytalny z uwagi na zatrudnienie w szczególnych warunkach, o których mowa w art.32 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych a przedstawione w art.32 ustawy ograniczenie prawa do wcześniejszej emerytury jedynie do wypadków świadczenia pracy w charakterze pracownika nie jest niezgodne z konstytucyjną zasadą równego traktowania (art.32 Konstytucji RP). Sąd Okręgowy przytoczył również treść wyroku Sądu Najwyższego z 8 grudnia 2009r. I UK 186/09 (OSNP 2011/13-14/189), w którym stwierdzono, że:

1. Przyjęcie pracownika w poczet członków rolniczej spółdzielni produkcyjnej powoduje dorozumiane rozwiązanie dotychczasowego stosunku pracy za porozumieniem stron.

2. Członek rolniczej spółdzielni produkcyjnej nie może pozostawać z tą spółdzielnią w pracowniczym stosunku zatrudnienia.

3. Okres wykonywania pracy w charakterze członka spółdzielni nie może zostać zaliczony do okresu, od którego zależy nabycie prawa do wcześniejszej emerytury z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.). W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Najwyższy wskazał, że w przypadku nawiązania z pracownikiem spółdzielni produkcyjnej stosunku członkostwa dochodzi do dorozumianego rozwiązania stosunku pracy za porozumieniem stron. Członek tej spółdzielni nie może pozostawać z nią w pracowniczym stosunku zatrudnienia. W rezultacie okres wykonywania pracy w charakterze członka nie może zostać zaliczony do stażu pracowniczego, od którego zależy nabycia prawa do wcześniejszej emerytury.

Sąd okręgowy wskazał, że ubezpieczony początkowo od 4.09.1978r. do 30.09.1979r. świadczył pracę na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku mechanika, a od 3.10.1979r. został członkiem tej Spółdzielni i jego status prawny, ale także faktyczny, uległ zasadniczej zmianie, a podobieństwo do statusu pracownika najemnego, miało charakter jedynie powierzchowny i nie niweczyło stosunku członkostwa jako podstawy świadczenia pracy przez ubezpieczonego. Cecha stosunku pracy w postaci podporządkowania stanowi od początku, tj. od wyodrębnienia prawa pracy z prawa cywilnego, jedną z zasadniczych cech przemawiających na rzecz istnienia stosunku pracy, natomiast jej brak wskazuje na ogół na cywilnoprawny charakter zatrudnienia. Nawiązanie stosunku pracy zobowiązuje pracownika do wykonywania określonego rodzaju pracy na rzecz i pod kierunkiem pracodawcy, z czego wynikają tzw. konstytutywne cechy stosunku pracy odróżniające go od innych stosunków prawnych. Są to: osobiste świadczenie pracy w sposób ciągły, podporządkowanie, wykonywanie pracy na rzecz pracodawcy ponoszącego ryzyko związane z zatrudnieniem i odpłatny charakter zatrudnienia. W okresie od 3.10.1979r. do 31.12.1982r. ubezpieczony był jednak członkiem Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w J. i świadczenie przez niego pracy wynikało wprost ze stosunku członkostwa w spółdzielni, z czym wiązało się nieprzysługujące pracownikowi, prawo do udziału w jej zarządzaniu poprzez organy, uczestnictwo w walnych zgromadzeniach, co ma określony wpływ na sposób organizacji pracy i podporządkowanie w procesie jej świadczenia. Ubezpieczony jako zdolny do pracy członek spółdzielni miał prawo i obowiązek pracować w spółdzielni w rozmiarze ustalonym corocznie przez zarząd, stosownie do potrzeb wynikających z planu działalności gospodarczej spółdzielni. Był wynagradzany za pracę według dniówki obrachunkowej. Ubezpieczony wykonywał pracę kierowcy samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony i jest zrozumiałe, że nie mógł świadczyć tej pracy jako członek spółdzielni w sposób dowolny, lecz miał obowiązek świadczenia pracy w sposób zgodny z interesem Spółdzielni, podporządkowując się osobie kierującej działalnością tego podmiotu. Przedmiotem działalności rolniczej spółdzielni produkcyjnej jest prowadzenie wspólnego gospodarstwa rolnego oraz działalności na rzecz indywidualnych gospodarstw rolnych członków. Spółdzielnia może również prowadzić inną działalność gospodarczą. Wypełnianie tych celów wymaga wspólnego działania przez zakreślanie poszczególnym członkom konkretnych zadań, lecz nie oznacza to, że praca nie jest świadczona wyłącznie na podstawie stosunku członkostwa.

Sąd podkreślił, że zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia miało ustalenie skutków nawiązania stosunku członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej dla istnienia stosunku pracy. Konieczne jest bowiem rozstrzygnięcie o tym, co stało się z poprzednim stosunkiem pracy. Z tego względu możliwe jest powołanie orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego tego problemu w odmiennych okolicznościach faktycznych. Sąd zaznaczył, że prawa i obowiązki członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych są uregulowane w odmienny sposób praw i obowiązków pracowniczych. Aktem szczególnym regulującym także wykonywanie przez nich pracy jest ustawa z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze. W art. 155 § 1 tej ustawy stwierdza się, że zdolny do pracy członek spółdzielni ma prawo i obowiązek pracować w spółdzielni w rozmiarze ustalonym corocznie przez zarząd, stosownie do potrzeb wynikających z planu działalności gospodarczej spółdzielni. Zgodnie z art. 156 § 1 ustawy oprócz członków spółdzielnia może zatrudniać także ich domowników. Natomiast zatrudnienie osób niebędących członkami spółdzielni jest regulowane w art. 157 ustawy. Przepis ten stanowi, że spółdzielnia poza członkami i domownikami może zatrudniać stosownie do swoich potrzeb również inne osoby na podstawie umowy o pracę lub na podstawie innego stosunku prawnego, którego

przedmiotem jest świadczenie pracy. Tak więc z przepisów tych wynika, że członkowie spółdzielni produkcyjnej i ich domownicy mogą świadczyć pracę na rzecz spółdzielni wyłącznie w oparciu o stosunek członkostwa. Umowa o pracę lub umowy cywilnoprawne mogą zaś być zawierane jedynie z osobami, które nie są członkami rolniczej spółdzielni produkcyjnej. Stanowisko powyższe potwierdzone zostało w orzecznictwie Sądu Najwyższego. W wyroku z dnia 16 listopada 2000 r., I CKN 311/00 (LEX nr 52413) Sąd Najwyższy stwierdził, że pomiędzy członkiem rolniczej spółdzielni produkcyjnej a spółdzielnią nie zachodzi odrębny od stosunku członkostwa stosunek pracy. W postanowieniu z dnia 9 stycznia 2008 r., III UK 92/07 (OSNP 2009 nr 5-6, poz. 80), Sąd Najwyższy zajął stanowisko, iż uchwała walnego zgromadzenia rolniczej spółdzielni produkcyjnej, że "członkowie będą pracować na takich samych warunkach jak pracownicy" nie może zmienić charakteru prawnego ich zatrudnienia. W uzasadnieniu rozstrzygnięto też wprost, że członek rolniczej spółdzielni produkcyjnej nie może świadczyć pracy na podstawie umowy o pracę. Można więc stwierdzić, że choć niektóre prawa i obowiązki związane z wykonywaniem pracy członka spółdzielni mogą być podobne lub identyczne jak wynikające z zatrudnienia pracowniczego, to w sensie formalnoprawnym występują tu zasadnicze różnice. Z tego powodu nie można było przyjąć, że kontynuacja wykonywania pracy na tym samym stanowisku, po nawiązaniu stosunku członkostwa w spółdzielni, odbywała się na podstawie nawiązanej wcześniej umowy o pracę. Tym samym okres ten nie mógł zostać zaliczony do stażu emerytalnego, który wymagany jest do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8 grudnia 2009r. I UK 186/09). Także w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2012 r. I UK 384/11 (LEX nr 1212661) stwierdzono, że: okres zatrudnienia w rolniczej spółdzielni produkcyjnej nie jest zaliczany do pracy w szczególnych warunkach wymaganych do uzyskania wcześniejszej emerytury. Jej członek nie jest bowiem pracownikiem, a tylko on ma prawo do takiego świadczenia. Sąd Najwyższy zważył m.in, że to ustawodawca wybrał dla członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej inną podstawę zatrudnienia niż umowa o pracę. W art. 155 § 1 Prawa spółdzielczego stwierdza się, że zdolny do pracy członek tej spółdzielni ma prawo i obowiązek pracować w spółdzielni w rozmiarze ustalonym corocznie przez zarząd, stosownie do potrzeb wynikających z planu działalności gospodarczej spółdzielni. Zgodnie z art. 156 § 1 ustawy, oprócz członków spółdzielnia może zatrudniać także ich domowników. Natomiast zatrudnienie osób niebędących członkami spółdzielni jest regulowane w art. 157 ustawy. Przepis ten stanowi, że spółdzielnia poza członkami i domownikami może zatrudniać stosownie do swoich potrzeb również inne osoby na podstawie umowy o pracę lub na podstawie innego stosunku prawnego, którego przedmiotem jest świadczenie pracy. Uprzednio obowiązująca ustawa z dnia 17 lutego 1961 r. o spółdzielniach i ich związkach w art. 113 stanowiła, że zdolny do pracy członek spółdzielni produkcyjnej ma prawo i obowiązek pracować w spółdzielni w zakresie ustalonym przez statut lub uchwałę walnego zgromadzenia. Przy pracach stanowiących zasadniczy przedmiot działalności gospodarczej, jak również w prowadzonych przez spółdzielnię zakładach przetwórczych i usługowych mogą być zatrudnieni oprócz członków także ich domownicy, inne zaś osoby jedynie dorywczo dla zapobieżenia stratom gospodarczym (art. 114 § 1). Spółdzielnia może zatrudniać czasowo lub na stałe osoby niebędące członkami ani domownikami członków przy wykonywaniu prac wymagających szczególnych kwalifikacji, jakich członkowie nie posiadają (art. 114 § 2). Z przepisów tych wyraźnie wynika wykluczenie umowy o pracę jako podstawy zatrudnienia spółdzielcy w rolniczej spółdzielni produkcyjnej (por. także uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 1988 r., III CZP 32/88, OSNC 1989 Nr 10, poz. 152; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2005 r., I UK 312/04, LEX nr 989238 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2009 r., I UK 115/09, LEX nr 558571). Choć niektóre prawa i obowiązki związane z wykonywaniem pracy członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej mogą być podobne lub identyczne jak wynikające z zatrudnienia pracowniczego, to z woli ustawodawcy członek rolniczej spółdzielni produkcyjnej nie może świadczyć pracy na podstawie umowy o pracę. Sąd orzekający w sprawie pogląd powyższy w pełni podziela.

Analiza treści wykazu A do powołanego rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. wskazuje, że wymieniona w pkt 2 działu VIII praca kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów jest pracą w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Sąd Okręgowy uznał, że skoro ubezpieczony w okresie pracy od 3.10.1979r. do 31.12.1982r. nie miał statusu pracownika, a wykonywał pracę w ramach swoistego stosunku cywilnoprawnego, to okresu pracy w

charakterze kierowcy samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony od dnia 1.10.1982 r. do 31.12.1982 r. nie można uznać za okres pracy w szczególnych warunkach.

Odnosnie zatrudnienia w Spółdzielni (...) w B. od dnia 2 stycznia 1983 r. do dnia 21 lutego 1995 r. i od dnia 24 lutego 1995 r. do dnia 31 marca 1995 r. Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawca w tym czasie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę kierowcy samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony, ponieważ zeznali o tym w sposób spójny, klarowny i logiczny zarówno świadkowie, jak i sam wnioskodawca, a nadto zeznania korelują z zachowaną dokumentacją osobową z tego okresu zatrudnienia, jak i należy mieć na uwadze, że mimo braków formalnych także pracodawca wystawił świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych, w którym potwierdził charakter pracy skarżącego. Sąd Okręgowy podniósł, że praca kierowcy samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony została wymieniona w pkt 2 działu VIII wykazu A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, określającego prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego, a ponadto w Zarządzeniu Nr 64 Ministra Komunikacji z dnia 29 czerwca 1983 roku w sprawie prac w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu komunikacji, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego oraz do wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej (Dz. Urz. Min.Kom. z 1983 roku Nr 10 poz. 77) w wykazie A dział VIII poz. 2 pkt. 5 jako praca w szczególnych warunkach wymieniona jest praca kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Dodał, że zawarte w zarządzeniach resortowych wykazy mają znaczenie pomocnicze, gdyż precyzują rodzaje stanowisk, na których świadczona jest praca w szczególnych warunkach, określona w przepisach rozporządzenia rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku dnia 18 września 2012 r., w sprawie sygn. akt III AUa 144/12, LEX nr 1223237, por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2010 r., II UK 218/09 – LEX nr 590247). Zdaniem Sądu Okręgowego zeznania świadków, osób, które pracowały razem z wnioskodawcą w spornych okresach zatrudnienia, nie pozostawiają żadnych wątpliwości co do tego w jakim charakterze pracował skarżący, co konkretnie należało do jego obowiązków pracowniczych, w jakim wymiarze czasu pracy wykonywał zlecone mu przez pracodawcę zadania. Sąd Okręgowy uznał zatem, że należy skarżącemu zaliczyć cały sporny okres zatrudnienia w Spółdzielni (...) w B. co dało staż 12 lat, 2 miesiące i 26 dni (od 2.10.1983 r. do 21.02.1995 r. i od 24.02.1995 r. do 31.03.1995 r.).

Odnosnie kwestii okresów pobierania przez skarżącego zasiłków chorobowych w ocenie Sądu Okręgowego art. 184 ust. 1 cyt. ustawy ustanawia odrębną, niż wymieniona w art. 32 tej ustawy, kategorię ubezpieczonych i znajduje zastosowanie do innych stanów faktycznych niż określone w art. 32 ust. 1 i art. 46 ust. 1 ustawy. Gramatyczna bowiem wykładnia art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wskazuje, że sformułowanie: "po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40" odnosi się wyłącznie do wieku emerytalnego określonego w tych przepisach - bez odwoływania się do pozostałych wymogów związanych z tym wiekiem. Te pozostałe wymogi związane z wiekiem, to jeden z warunków prawa do emerytury, niemieszczący się w znaczeniu pojęciowym słowa wiek. Sąd wskazał, że art. 184 ustawy w sposób odrębny i szczególny uregulował sytuację prawną ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy w dniu wejścia w życie ustawy – 1 stycznia 1999 roku, legitymowali się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury. Intencją ustawodawcy było zapewnienie nabycia uprawnień emerytalnych dla tej kategorii ubezpieczonych, którzy w chwili wejścia w życie ustawy spełniali wymagane warunki stażu, w tym stażu pracy w szczególnych warunkach, za wyjątkiem wieku emerytalnego przewidzianego w art. 32 ustawy. Sytuacja ubezpieczonych, wskazanych w art. 184 cyt. ustawy, opisywana w doktrynie jako ekspektatywa prawa podmiotowego, polega na spełnieniu się tylko części stanu faktycznego koniecznego do nabycia prawa, które poprzedza i zabezpiecza przyszłe prawo podmiotowe, realizowane po osiągnięciu wieku emerytalnego. Sąd Okręgowy przypomniał, że rację tego uregulowania dostrzegł Sąd Najwyższy (m.in. w uchwale z dnia 8 lutego 2007r. sygn. akt II UZP 14/06, OSNP 2007 Nr 13-14, poz. 199, w wyroku z dnia 18 lipca 2007r., sygn. akt I UK 62/07, OSNP 2008 Nr 17-18, poz. 269) uznając, że art. 184 ustawy stanowi samoistną podstawę nabycia prawa do emerytury w oderwaniu od chwili osiągnięcia wieku emerytalnego, i stwierdził, że ta norma prawna ma zastosowanie wobec ubezpieczonych, którzy w dniu 1 stycznia 1999 roku osiągnęli pełny staż ubezpieczeniowy, w tym wymagany okres pracy w szczególnych warunkach lecz nie osiągnęli wieku emerytalnego, co oznacza, że ci ubezpieczeni mogą realizować prawo do emerytury

na „starych” zasadach, po osiągnięciu wieku emerytalnego. Stwierdził zatem, że przesłankami nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest osiągnięcie do dnia 1 stycznia 1999 roku tzw. warunków stażowych, do których należą: okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 25 lat dla mężczyzn oraz okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn. Skutkiem odesłania do przepisów dotychczasowych zawartego w art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy jest stosowanie wprost przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Nieuznanie okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 roku wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa wynika z obecnego brzmienia przepisu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nadanego mu przez ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach, która weszła w życie z dniem 1 lipca 2004 roku. Przepis art. 32 ustawy ma zastosowanie w stosunku do tych ubezpieczonych, którzy choćby jeden z tych okresów osiągnęli po dniu 1 stycznia 1999 roku a przed dniem 31 grudnia 2008 roku. W przepisie tym postanowiono, że przy ustalaniu takich okresów zatrudnienia nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik po dniu 14 listopada 1991 roku otrzymał wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby lub macierzyństwa. Przyjęte w art. 32 ust. 1a ustawy różnicowanie okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach nawiązuje do daty wejścia w życie ustawy z dnia 17 października 1991 roku o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 107, poz. 450 ze zm.), w której poprzednia definicja okresu pracy w szczególnych warunkach pozostała niezmienną. Okres tej pracy obejmował zarówno okresy składkowe, jak i okresy nieskładkowe, jeżeli mieściły się one w okresie wykonywania pracy zgodnie z umową o pracę. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 listopada 2003 roku, III UZP 10/03 (OSNP 2004 nr 5, poz. 87), stwierdzając, że do okresu pracy w szczególnych warunkach wlicza się okresy zasiłku chorobowego w czasie trwania stosunku pracy przypadające po dniu wejścia w życie ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent. Podobne stanowisko zaprezentował Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 maja 2012 roku, sygn. III UK 99/11 i jego uzasadnieniu (LEX nr 1227193) wskazując w tezie 2 orzeczenia, iż osiągnięcie do dnia 1 stycznia 1999 roku okresu pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 184 ust. 1 pkt 1 u.e.r.f.u.s. wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy, obowiązujących od dnia 1 stycznia 2004 roku. Sytuacja osób wymienionych w art. 184 ustawy, opisywana jako ekspektatywa prawa podmiotowego, polega na spełnieniu się tylko części stanu faktycznego koniecznego do nabycia prawa, które poprzedza i zabezpiecza przyszłe prawo podmiotowe. Wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach są również przerwy w pracy spowodowane różnymi przyczynami, czy to leżącymi po stronie pracodawcy, czy wynikającymi z przepisów (urlop wypoczynkowy, niezdolność do pracy z powodu choroby), za które pracownikowi wypłacono wynagrodzenie. Wykonywanie pracy w rozumieniu omawianego przepisu należy rozumieć jako wykonywanie umowy o pracę, a w treści tego pojęcia mieszczą się także usprawiedliwione nieobecności w pracy. Ustawa o rewaloryzacji emerytur i rent wprowadziła jedynie zmiany w definicji pojęcia okresu zatrudnienia, natomiast definicja pojęcia okresu pracy w szczególnych warunkach obowiązywała nadal po wejściu w życie tej ustawy. Okres pracy w rozumieniu tej definicji obejmował zarówno okresy składkowe jak i okresy nieskładkowe, jeżeli te ostatnie mieściły się w okresie wykonywania pracy zgodnie z umową o pracę. W sprawie niniejszej chodzi o okresy zasiłkowe po dniu 15 listopada 1991 rok i Sąd Okręgowy wskazał, że orzecznictwo Sądu Najwyższego idzie dalej i do pracy w szczególnych warunkach pozwala zaliczyć także okresy niezdolności do pracy sprzed 1 lipca 2004 roku (wprowadzenia nowej regulacji - ust. 1a art. 32). Obecnie za ugruntowane już należy uznać orzecznictwo Sądu Najwyższego, że okresy pobierania zasiłku chorobowego muszą być zaliczone do pracy w warunkach szczególnych ubezpieczonych ubiegających się o emeryturę na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej, a osiągnięcie do dnia 1 stycznia 1999 roku okresu pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy, obowiązujących od dnia 1 lipca 2004 roku (por. między innymi wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2005 r. I UK 219/04, OSNP 2005 nr 22, poz. 361 oraz II UK 215/04, OSNP 2005 nr 22, poz. 360; z dnia 7 lutego 2006 r., I UK 154/05, LEX nr 272581; z dnia 16 lipca 2009 r. II UK 388/08, LEX nr 533107; z dnia 21 maja 2009 r. II UK 370/08, LEX nr 509021; a także z dnia 17 września 2007 r. III UK 51/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 328; z dnia 30 stycznia 2008 r. I UK 204/07, OSNP 2009 nr 7-8, poz. 106; z dnia 6 stycznia 2009 r. I UK 194/08, LEX nr

737378; z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 313/09, OSNP 2011 nr 19-20, poz. 260 oraz z dnia 13 lipca 2011 r., I UK 12/11, LEX nr 989126 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2012 r., I UK 367/11, LEX nr 1215125 i z dnia 18 października 2011 r., III UK 46/11 niepublikowane).

Sąd Okręgowy uznał zatem, że bezzasadne było nieuwzględnienie w wymiarze okresów pracy w szczególnych warunkach, okresu pobierania zasiłków chorobowych, którego dotyczy spór, albowiem ustalenie uprawnień do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach podlegało ocenie na podstawie art. 184 w zw. z art. 32 ust. 1 i ust. 4 ustawy.

Okoliczność ta nie wpływa jednak na prawo ubezpieczonego do emerytury, bowiem nie udowodnił on przed Sądem wymaganego do nabycia tego prawa do emerytury okresu pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 15 lat, albowiem nawet po wliczeniu tych okresów zasiłkowych do stażu pracy bezspornie uznanego przez organ rentowy i po dodaniu do niego jeszcze okresu zatrudnienia w Spółdzielni (...) w B. w wymiarze 12 lat, 2 miesięcy i 26 dni, odwołujący udowodnił tylko 14 lat, 5 miesięcy i 6 dni stażu pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł wnioskodawca zaskarżając go w całości i zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia. polegający na błędnym uznaniu, że w okresie od 3.10.1979 r. do dnia 31 grudnia 1982 r. świadczył pracę w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w J. w ramach stosunku członkostwa w tej spółdzielni, który to stosunek prawny nie miał charakteru stosunku pracy oraz, że był w tej spółdzielni zatrudniony w charakterze kierowcy samochodów ciężarowych o dopuszczalnej ładowności całkowitej powyżej 3.5 tony dopiero od dnia 1.10.1982 r. i że nie wykonywał pracy w tym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, podczas gdy przeważająca część elementów tego stosunku prawnego i zgromadzonych w niniejszej sprawie dowodów świadczy o tym, że zatrudniony był w tym okresie jako pracownik spółdzielni w rozumieniu przepisów Kodeksu pracy oraz wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w warunkach szczególnych jako kierowca samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony już od dnia 1 czerwca 1982 r., zaś przyjęcie przez Sąd I instancji powyższych błędnych ustaleń miało istotny wpływ na wynik postępowania, bowiem prowadziło ono do oddalenia odwołania oraz nieuwzględnienia wniosku o przyznanie prawa do emerytury na podstawie art. 184 ust 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku, uwzględnienie odwołania i przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury od dnia 27.12.2013 r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie apelacji jako całkowicie bezzasadnej.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja nie może odnieść skutku, albowiem wyrok Sądu Okręgowego odpowiada prawu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wbrew zarzutom apelacji ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy są prawidłowe i kompletne, a wyprowadzone z nich wnioski nie budzą zastrzeżeń. Ustalenia te Sąd Odwoławczy podziela i przyjmuje za własne.

Zgodnie z treścią art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 153 z 2009r., poz. 1227 – tekst jednolity ze zm.), ubezpieczonemu urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948r., przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy, tj. po ukończeniu 60 lat, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy – na dzień 1 stycznia 1999r. osiągnął okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) – 15 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy o którym mowa w art. 27 ustawy, to jest 25 lat.

W myśl § 2 w/w rozporządzenia okresy pracy uzasadniające prawo do wcześniejszego świadczenia emerytalnego to okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywana jest stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Z ustaleń Sądu Okręgowego, które Sąd Apelacyjny uznaje za własne, zatem nie powieła, wynika, że R. Z. (1) nie spełnił wszystkich – przewidzianych w/w przepisach – przesłanek do nabycia prawa do emerytury, gdyż nie udowodnił wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach. W niniejszej sprawie bezspornym jest, że R. Z. (1) spełnił warunki do nabycia uprawnień do wcześniejszej emerytury w zakresie osiągnięcia wieku emerytalnego jak i odpowiednio długiego stażu pracy.

Z dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowego wynika, że R. Z. (1) w dniu ukończył 60 lat i na dzień 1 stycznia 1999r. legitymował się wymaganym 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym. Ubezpieczony nie przystąpił również do OFE.

Zgodnie z §2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983r w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz.43) okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Stosownie zaś do §2 okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, lub w świadectwie pracy.

Postępowanie w sprawach emerytalnych jest dwuetapowe. Przed organem rentowym "sprawa emerytalna" ma charakter administracyjno - prawny, a w postępowaniu stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego (art. 180 K.p.a.). Organ rentowy ma ograniczoną swobodę prowadzenia postępowania dowodowego. Z przepisów proceduralnych wynika, bowiem jakie środki dowodowe stanowią podstawę ustalenia konkretnych okoliczności. Takim przepisem jest przytoczony powyżej § 2 ust. 2 rozporządzenia, zgodnie z którym szkodliwość warunków pracy stwierdzają pracodawcy w świadectwie pracy lub świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionych według wzoru. Dokument ten jest dla organu rentowego wiążący nie tylko w pozytywnym, ale i negatywnym znaczeniu. Przedłożone zaświadczenie jest dowodem na fakt wykonywania przez pracownika pracy w szczególnych warunkach. Ale odmowę wydania zaświadczenia organ rentowy powinien traktować, jako brak dowodu na fakt wykonywania pracy tego rodzaju.

Na etapie postępowania odwoławczego sprawa o emeryturę - uprzednio administracyjna - staje się sprawą cywilną w rozumieniu art. 1 k.p.c. Do jej rozpoznania stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego. Zasadniczym celem tego postępowania jest rozstrzygnięcie sprawy po dostatecznym, wszechstronnym wyjaśnieniu jej okoliczności spornych. Ubezpieczony, jako strona faktycznie słabsza korzysta ze wzmożonej ochrony procesowej, którą gwarantują szczególne przepisy proceduralne dotyczące postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych zawarte w dziale III - rozdziały 1 i 3 k.p.c. Według art. 473 k.p.c. w postępowaniu przed sądem nie stosuje się żadnych ograniczeń dowodowych. Ten wyjątek od ogólnych zasad wynikających z art. 247 k.p.c. sprawia, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane i ich dopuszczenie za celowe. Sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi. W podobnym tonie wypowiedział się wielokrotnie Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z dnia 27 maja 1985 roku sygn. akt III UZP 5/85 w którym stwierdził, iż w postępowaniu odwoławczym przed radami nadzorczymi oddziałów Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i okręgowymi sądami pracy i ubezpieczeń społecznych w sprawach o świadczenia emerytalno - rentowe dopuszczalne jest przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy z powodu likwidacji zakładu pracy lub zniszczenia dokumentów dotyczących takiego zatrudnienia. Przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków nie jest dopuszczalne w postępowaniu przed organem rentowym.

Z uwagi na brak ograniczeń dowodowych w postępowaniu toczącym się na skutek odwołania od decyzji organu rentowego oraz konieczności uzupełnienia materiału dowodowego, Sąd Okręgowy dopuścił dowód akt osobowych dotyczących spornego zatrudnienia odwołującego w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w J. nadto z zeznań odwołującego i zeznań świadków W. C. i G. P..

Treść zeznań ubezpieczonego, zeznań świadków, dokumenty złożone przez ubezpieczonego do akt organu rentowego, dokumenty zawarte w aktach osobowych jednoznacznie wskazują, że odwołujący nie legitymuje się 15 letnim okresem wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Okres zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w J. był oparty na stosunku członkostwa w Spółdzielni. Wnioskodawca był członkiem spółdzielni i był wynagradzany według zasad obowiązujących członków spółdzielni (tzw. dniówki obrachunkowe) i przesądza nie o pracowniczym podleganiu ubezpieczeniu. Emerytura w niższym wieku emerytalnym przysługuje ubezpieczonym legitymującym się statusem prawnym pracownika i przytoczone na tę okoliczność obszernie przez Sąd pierwszej instancji bogate orzecznictwo Sądu Najwyższego Sąd Apelacyjny w całości podziela. Należy zwrócić uwagę, że zarówno cytowany § 4 ust. 1, jak i sam tytuł rozporządzenia wyraźnie wskazuje na to, że dotyczą one wyłącznie pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach. Podobnie art. 32 powoływanej wyżej ustawy odnosi się tylko do ubezpieczonych, będących pracownikami zatrudnionych w szczególnych warunkach. Za pracowników uważa się osoby zatrudnione w ramach stosunku pracy regulowanym kodeksem pracy, a także osoby zatrudnione na podstawie spółdzielczej umowy o pracę (art. 77 k.p., art. 181 -201 Prawa spółdzielczego). Pracę wykonywaną w ramach spółdzielczej umowy o pracę należy odróżnić od pracy wykonywanej przez członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych. Członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych wykonujący pracę na rzecz tych spółdzielni nie wykonują pracy w ramach spółdzielczej umowy o pracę i nie są pracownikami. Stosunek członkostwa, jak i praca członków w tych spółdzielniach regulowane są przepisami ustawy z 16 września 1982 roku – Prawo spółdzielcze (Dz.U. z 2013 r., poz. 1443 – j.t. tytuł II dział 1, rozdz. 1 - art. 138–172). Stąd też członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych, chociażby wykonywali na rzecz tej spółdzielni pracę w takich samych warunkach, jak pracownicy nie są i nigdy nie byli uprawnieni do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. W związku z powyższym do okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie wlicza się pracy wykonywanej w ramach członkostwa w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych. Taki pogląd jest utrwalony w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dotychczas nie był kwestionowany (por. np.: wyrok SN z 25 kwietnia 2012 r. I UK 384/11– LEX nr 1212661;post. SN III UK 92/07 z dn. 9 stycznia 2008 r. – OSNP 2009/5-6/80; wyrok SN I UK 186/09 - OSNP 2011/13-14/189; wyrok SN z 18 stycznia 2005 r., II UK - LEX nr 602703; wyrok SN z 21 października 2009 r. I UK 115/09 - LEX nr 558571).

Słusznie argumentował również Sąd Okręgowy – wbrew twierdzeniom apelującego - że gdyby nawet przyjąć, że zatrudnienie w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w J. miało charakter pracowniczy, to analiza akt osobowych tj. angaży daje podstawę do przyjęcia, że jedynie w okresie od 1 października 1982r. do 31 grudnia 1982r. wnioskodawca kierował samochodami o ładowności powyżej 3,5 tony. Zaliczenie tego okresu nie skutkuje przyjęciem, iż wnioskodawca legitymuje się 15 letnim okresem pracy w warunkach szczególnych – nie wykazałby 15 lat.

Zatem odwołanie i apelacja nie podlegały uwzględnieniu. Z uwagi na niespełnienie przesłanki z art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zw. z § 4 ust. 1 pkt. 3 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku tj. brak 15-letniego zatrudnienia w szczególnych warunkach R. Z. (1) nie nabył prawa do wcześniejszej emerytury.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania Sąd Apelacyjny, dzieląc argumentację Sądu I instancji, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.